

Jongens en meisjes,

Stel je vader of moeder zegt tegen je: Doe nou wat ik tegen je heb gezegd. Misschien dat je niet deed wat je vader of moeder tegen je had gezegd. Zo is het ook met de Here God, Jakobus zegt tegen ons doe nou ook wat de Here God zegt.

Soms gebeurt dat niet. Soms zegt Jakobus zijn we misschien boos op iemand en zeggen we in onze boosheid dingen die niet en fijn goed zijn. En dat helpt niet. Maar het kunnen ook andere dingen zijn. Elke keer weer de vraag, wat wil de Here God en doe ik dat ook altijd?

Gemeente van Christus,

In dit gedeelte bespreekt Jakobus een aantal thema's die later in de brief uitvoeriger terugkomen.

“Zo dan mijn geliefde broeders, ieder mens moet haastig zijn om te horen, maar traag om te spreken en traag tot toorn”. Haastig zijn om te horen: goed luisteren. Nou dat is een wijs advies. Dat wordt in de predikantsopleiding benadrukt, in het pastoraat luisteren, luisteren en nog eens luisteren. Iemand helemaal uit laten spreken, iemand tevoorschijn luisteren.

Ik denk dat dit ook in de gemeente belangrijk is. In een gesprekskring, in de Brunch, in een preekbespreking, iemand helemaal uit luisteren en niet onderbreken met je eigen verhaal. En dat ook in het onderlinge pastorale contact. Als iemand iets vertelt, geef hem of haar de gelegenheid helemaal zijn of haar verhaal te doen. En denk aan belangrijke vuistregels, NIVEA: NIET INVULLEN VOOR EEN ANDER. Als iemand iets vertelt, zal iemand er wel dat mee bedoelen en er dat bij voelen maar nee dat Niet Invullen Voor Een Ander. Niet te snel denken dat je een ander begrijpt, niet te snel ervan uitgaan dat een ander net zo in elkaar zit als jij, check dat desnoods eerst met een vraag. En laat OMA thuis, Oordelen, Meninge, Adviezen. Niet meteen in ieder geval.

Haastig om te luisteren, niet meteen reageren vanuit je vooroordelen, o ja jij zult wel dat bedoelen, of hij of zij zal wel dat bedoelen en dan hebben we onze mening over de ander weer klaar. Hard nodig dat er in ons land meer wordt geluisterd naar elkaar. Dat we eerst meer elkaar willen leren kennen voordat we ons oordeel vellen ook belangrijk in de gemeente.

Traag zijn tot spreken, niet te snel reageren. Heb je eerst iemand goed gehoord, heb je er eerst ook in verdiept waarom iemand iets zegt. Traag tot spreken, eerst goed nadenken voordat je wat zegt, wat typt in de app of de mail. In Spreuken 17:27 lezen we: “Wie rijk is aan kennis, is karig met woorden, iemand met inzicht is bezonnen”.

En vervolgt zegt Jakobus “traag tot toorn”. Dat geeft wel de context aan waar dit vers over gaat. Je bent boos op iemand, over iemand maar heb je eerst goed geluisterd. Heb je niet te snel je oordeel gevormd. Heb je niet te snel gesproken. Zo kan het ook in onderlinge relaties gaan, dat we te snel van leer trekken.

Woede kan er ook van binnen zijn, dat je dat niet *uit* maar dat je wel woede voelt t.o.v. een ander, misschien wel een ander gemeentelid. Het is binnen in je onrustig door woedegevoelens. Jakobus waarschuwt daarvoor, wil dat temperen. Ja en je kunt je ook afvragen of je boosheid altijd zuiver is. We zijn *mensen*, we zijn beperkt in onze waarneming, in de juistheid van ons oordeel. We zijn zelf mensen die dingen fout doen. Alleen bij God is woede helemaal zuiver. Dat is wel goed om te bedenken, om je eigen gevoel en zienswijze ook te kunnen relativeren.

“De toorn van een man brengt immers geen gerechtigheid voor God voor.” Dat wil niet zeggen dat er geen terechte toorn kan zijn. Maar blijkbaar ziet Jakobus veel onnodige toorn en die niets oplevert. Toorn die niet wil opbouwen, die niet uit is op herstel van relaties.

En dan zegt Jakobus leg daarom alle vuilheid af. Dat is best wel veel, dat is best wel een opdracht. *Alle* vuilheid, en zijn we bereid zo te kijken naar onszelf? Zo te denken over onszelf? Wat is er vuil aan ons, van binnen? Leg het af zoals men bij de doop de oude kleren aflegde en een nieuw wit kleed ontving. Is er een verlangen naar reinheid in ons spreken, denken, doen en laten?

En ontvang met zachtmoedigheid het in u geplante Woord. We moeten iets afleggen maar mogen ook iets ontvangen. Zachtmoedigheid dat is altijd zo’n moeilijk woord vooral om het te zijn. Zachtmoedigheid, zacht van gemoed. Dat is niet dat je over je heen laat lopen maar wel altijd de ander blijft zoeken. Dat je niet ten koste van alles je rechten wilt opeisen, je eigen gelijk wil krijgen ook al heb je gelijk. Zachtmoedigheid is de ander blijven zoeken, blijven openstaan voor de ander.

Zachtmoedigheid gaat denk ik het beste gepaard met vertrouwen dat God recht zal doen.

En dan komt Jakobus bij een volgend thema: “En wees daders van het Woord en niet alleen hoorders”. Je kunt een preek horen en het meteen weer naast je neerleggen. Of vergeten of geen moeite doen om het vast te houden. Geen wil hebben om te doen waartoe je in de verkondiging geroepen kan worden. Traagheid om te komen van horen tot doen.

Het doen van wat we horen, vinden we ook nadrukkelijk in de verkondiging van Jezus. In de bergrede Mt. 7:21: “Niet ieder die tegen Mij zegt: Heere, here, zal binnengaan in het Koninkrijk der hemelen, maar wil de wil *doet* van Mijn Vader, die in de hemelen is”. Of in Mt. 7: 24 “Daarom, ieder die deze woorden van Mij hoort en ze *doet*, die zal ik vergelijken met een verstandig man, die zijn huis op de rots gebouwd heeft”

Denk ook Mt. 25:31-46 ook de werken van de barmhartigheid. Jakobus staat met zijn brief dicht bij het onderwijs van Jezus. Dichter dan Paulus bij voorbeeld. Dat typeert ook deze brief. Het doen van het gehoorde woord is voluit Joods denken. En zoals ik vorige keer aangaf is de brief ook aan een Joods publiek gericht. In het Joodse geloof gaat het meer om *orthopraxie* dan om *orthodoxie*. Meer dan om het juiste handelen dan om het juiste geloof. In onze traditie is dat eerder andersom. Maar Joods denken is aan de vrucht zal men de boom kennen.

Het doen wordt wel eens geproblematiseerd alsof het niet gaat om *ons* doen maar om wat Christus doet en gedaan heeft maar dat vindt geen steun in het NT. Zelfs bij Paulus vinden we nog in Rom. 2:13: Niet de hoorders van de wet zijn immers rechtvaardig voor God, maar de *daders* van de wet zullen gerechtvaardigd worden”.

Dit is natuurlijk ook wat mensen buiten de kerk aanspreekt, dat we ook laten zien wat het geloof betekent in wat we doen. Hoe is dat eigenlijk, zijn we daar ook tevreden over?

Jakobus vergelijkt iemand die alleen hoorder is en geen dader met iemand die in de spiegel kijkt en meteen vergeten is hoe hij eruit ziet. Vluchtig, het heeft geen indruk achtergelaten. Zo kan een preek soms ook vervluchtigen, de vogels vliegen buiten al weer rond om het verkondigde woord uit ons hart weg te pikken en dat geldt evenzeer ook voor mij dat ik dat risico loop.

Horen en doen. Als we dan horen hoe we zullen omgaan met elkaar, hoe we ons opstellen, wat onze luisterhouding is, onze toon die we kunnen aanslaan, en als we horen hoe we omgaan met wat er kan mankeren in ons leven (die vuilheid) dan willen we dat ter harte nemen.

Zo iemand maakt Jakobus duidelijk is iemand die zich in de volmaakte wet verdiept. En dat is de wet – ook weer – zoals Jezus hem heeft uitgelegd. Het gebod van liefde tot God en elkaar en in de bergrede heeft hij heel scherp uiteengezet wat dat inhoudt. En als we dat naleven leidt tot vrijheid. Dat is een interessante combinatie, Jakobus spreekt over de volmaakte wet, [èn] die van de vrijheid.

Dat streven om die volmaakte wet te houden kan aanleiding geven om te denken dat is zwaar en dat is niet aangenaam, dat is geen fijne boodschap maar het is juist wat ons vrijheid brengt. Zoals natuurlijk ook de Tien Geboden helemaal in het teken staan van de vrijheid.

Als iemand die wet doet en daarbij *blijft*. Daarin volhardt. En dat was het thema van vorige keer, Jakobus 1:3,4 “want u weet dat de beproeving van uw geloof volharding teweegbrengt maar laat die volharding ook volledig mogen doorwerken, opdat u volmaakt bent en geheel oprecht, en in niets tekortschiet”.

Is dat verlangen er om die volmaakte wet te houden? En dan staat er aan het slot van vs. 25, “die is zalig in wat hij doet” Niet zozeer in de zin van verdienstelijkheid we worden zalig *omdat* we het doen maar wel in de zin van *in die weg* worden we zalig. Als we dat doen, die wet houden dan worden we zalig.

Dit is wat Jakobus zegt en in navolging van Jezus en preek ik nu ook zonder commentaar. We komen daar later nog wel op terug als we het 2^e deel van H2 gaan behandelen.

En dan komen we het derde en laatste thema en maakt Jakobus duidelijk wat het houden van die wet dan praktisch inhoudt. En dat is het ook het mooie van de Jakobusbrief die praktische uitwerkingen.

Maar eerst nog in vs. 26 “Als iemand onder u denkt dat hij godsdienstig is, en zijn tong niet in toom houdt, dan is je godsdienst zinloos”. Dat laat wel zien wel gewicht Jakobus toekent aan het beheersen van onze tong. En daar zal hij reden voor hebben en dat komt ook later terug in H3.

Je kunt denken godsdienstig te zijn. Misschien denken wij dat ook wel eens. En dat hoeft niet altijd fout te zijn. Soms zijn we toch ook goed bezig of niet. Maar pas op zegt Jakobus je kunt misschien op heel veel terreinen goed bezig zijn en op een bepaald punt niet. En daar moet je aandacht voor hebben. Daar moet je aandacht voor willen hebben. Daar moet je aan willen werken. In het streven om die hele wet in al zijn facetten te houden.

En dan komen we bij dat laatste vers waarin hij dus schrijft wat dat inhoudt. “De zuivere en onbevleete godsdienst voor God en de Vader is dit: wezen en weduwen bezoeken in hun verdrukkingen en zichzelf onbesmet bewaren van deze wereld”.

Wat mooi is, is dat we hier een combinatie zien van twee dingen. Van iets doen, omzien naar mensen, anderzijds iets niet doen, het je niet laten besmetten door de wereld. Wat hier mooi is, is dat we vaak een van beide zien.

Of dat er in een christelijke gemeenschap vooral aandacht voor het omzien naar zwakken in de samenleving of dat er vooral aandacht is voor de heiliging van het leven. Maar bij Jakobus zien we dus beide tegelijk. En dat maakt Jakobus ook zo'n interessante en waardevolle stem. Goed dat deze stem dit seizoen klinkt.

Allereerst dus wezen en weduwen bezoeken. Belangrijk dat we in de gemeente aandacht hebben voor weduwen en weduwnaren. En als er kinderen zijn die een ouder moeten missen. Maar zoals u weet, was de positie van weduwen en wezen in de tijd van de Bijbel zwak. Met het wegvallen van de kostwinner was er financiële kwetsbaarheid, armoede. En ook kon het zijn dat men moeite moest doen om recht gedaan te worden. Bekend is de gelijkenis van de weduwe die de onrechtvaardige rechter smeekt haar recht te doen. Dat moeten we erbij bedenken. Het gaat om mensen die in sociaal-economisch opzicht zwak zijn, een zwakke positie hebben.

Daar aandacht voor hebben. Daar aandacht voor vragen. Ook voor mensen die geen recht wordt gedaan. Praktisch christendom. Aandacht hebben voor mensen die wellicht minder hebben dan jij en minder hebben bereikt of minder mogelijkheden hebben dan jij. Ons pastorale en diaconale hart laten kloppen waar en hoe we kunnen.

Dit is godsdienst zoals God het graag ziet. Voor God en de Vader schrijft Jakobus. Onze Vader wil graag dat we aandacht hebben voor mensen die het moeilijk kunnen hebben in welke opzicht ook.

En als tweede noemt Jakobus dus jezelf onbesmet bewaren van deze wereld. En dat is niet eenvoudig want we leven in deze wereld. En toch ons niet laten bepalen door deze wereld. "Leg daarom alle vuilheid af" zei Jakobus. Richt je op God in alle verzoeken die er kunnen zijn – het thema van vorige keer – en zoek dichtbij Hem te blijven, dichtbij Zijn bedoeling met ons leven.

•

Jakobus geeft ons vanavond opdrachten, hij houdt ons een spiegel voor en we moeten met het beeld dat hij zelf gebruikt niet meteen vergeten wat hij ons te zien geeft. Maar we merken ook, als we ernaar luisteren zijn we goed af. Als we ons verdiepen in die volmaakte wet, als we ons daarnaar willen richten komen we in de sfeer van vrijheid, van weten van een toekomst.

En dan pakt ook goed uit voor anderen. Ons niet laten beheersen door verkeerde emoties, verkeerde gedachten maar ons laten vervullen met een geest van zachtmoedigheid.

Zo weer op weg gaan met het verlangen dicht te blijven bij wat de wil is van onze hemelse Vader.

Amen.